

zamýšlené věci přiměřenými a vhodnými slovy. Neboli podle Tullia (Cicero, *De inventione* I, 19, 127): Sdělení je vylíčení události, jak se udály, nebo sdělení je jasný výklad toho, co se stalo nebo co se má stát. Pamatuj, že každé sdělení má být v pořadí třetí částí listu neboli dictamina a žádost čtvrtou; přesto však někdy žádost jde před sdělením, někdy se vkládá žádost do závěru. To se děje tehdy, je-li sdělení krátké

118 *vypravenie úmysla* sdělení toho, co máme na mysli – 121 *počestně poctivě* – 123 *k mnohým přem obrátiti* k různým sporným otázkám vztáhnouti; *kdyby tě kto o to potkal* kdyby tě někdo pro to napadl, obvinil – 124 *rovnaže* přirovnáváje – 125 *k nedvědu* k medvědu – 127 *aby prodli* aby oddálili, odvrátili – 130 *aby se někdy k ohlédání podal* aby ses někdy podrobil šetření – 131 *srozumieš nepříteli* vyrozumíš o nepříteli; *co by se spíše přijal* čeho by se spíše chytil – 132 *ve dva smysly* s dvoji možností výkladu, nejednoznačně – 133 *dúpětem* děrou – 134 *vnevidky* tápavě, nejasně; *i sem i tam řeč píše sobě odporou* různě píše slova vzájemně si odporující – 135 *aby jemu sled zratil* abys mu zmátl stopu; *polapí* pochyti, pochopí – 136 *se domysl* a *požívaj* domysli se a využívej – 139 *ujmi* uber – 141 *kusu prostředku* – 142 *jako by jako bys* – 144 *podtrhneš* oklameš – 145 *aby tě tiem potom nehonil* aby tě pro to potom nepoháněl před soud; *aby jemu rozum zarmútil* abys mu zmátl rozvahu; *z popuzenie z rozčilení* – 146 *ješto by ty... honil* pročež bys ty... poháněl před soud

Poznámky ediční

O českém pravopise

Lat. pojednání *Orthographia Bohemica* se dochovalo v rkpe SA v Třeboni A 4, fol. 35a-42a. Vydal A. V. Šembera, *Mistra Jana Husi Ortografie česká*, Vídeň 1857 (*Šemb*), s připojeným překladem do češtiny. Dále přeložil M. Svoboda, *Mistra Jana Husi Sebrané spisy*, sv. 5, *Spisy české*, díl 2, s. 106n. Naše ukázky nově přeloženy z fotokopii uv. rkpu fol. 35a-36a, 41a-42b. V českých slovech uváděných v lat. textu jako příklady apod. i v modlitbách restituován i proti rkpu pravopis tak, aby odpovídal zásadám pojednání. V přepise uvedeny stč. gramatické termíny a závěr ukázky. – Přeložil B. Ryba.

8-9 *kdybychom užívali*] v *Křížově třeboňském opise* *vypadlo na konci podmiňovací věty* si... *sloveso, podle správného dohadu Palackého a Šemberova* *uteremur* – 12 *chet Šemb*] *ches rkp omylem* – 15 *puch rkp (správně)] Buch Šemb; [jilt rkp (správně)] Schild Šemb* – 24 *khamus]* *Kříž zapsal omylem* *czhamus* – 27 *takto: ch]* *Kříž zapsal sic ch uel ch, nejspíše omylem* – 38 *s připojením konce slova]* *cum adiuncto fine vocabuli rkp, cum adiuncto, sine vocali Šemb (z přepisu Palackého?) chybně* – 39-40 *nebo s připojením začátku slova]* *aut adiuncto inicio vocabuli doplnil Ryba* – 40 *právě tak jako]* *podle smyslu doplnil Ryba* – 56 *řčení Ryba]* *rčenie rkp* – 82-83 *vřtúpil... mrtvých]* *Šembera neprávem poznamenává, že tato slova v rkpe třeboňském vynechána, a doplňoval je odjinud; ve skutečnosti vynechána patrně jen v opise Palackého, kterého Šembera užíval*

86n. *psáno v rkpe česky*

Jan Hus: Abeceda

Abeceda zachována celkem v 7 rukopisných zápisech. Za základ vydání zde vzat rkp vídeňské NK č. 4935, fol. 74b (A), který je nejúplnější a nejlepší. Přihlíží se

i k těmto zápisům: v rkpe téže knihovny č. 4310 na vlepeném zadním přidešti (F. Menčík v ČČM 71, 1897, 77 jej považuje za nějakou abecedu předhusovskou – obsahuje jen mnemotechnický text, který je Husův, ale který asi písař psal z paměti k vyzkoušení ruky nebo pera, a proto konec zkomolil – V); v rkpe SA v Třeboni A 4, fol. 35a (rovněž jen mnemotechnický text, ale s glosami, jako úvod k traktátu Orthographia Bohemica, připisovanému Husovi; otištěno v Šemberově vydání Ortografie, Vídeň 1857, s. 13 – T); v rkpe SVK v Olomouci I 24, na zadní předsádce (vydal B. Vybíral, Časopis Vlasten. spolku muz. v Olomouci 31, 1914, 133 – O); v rkpe býv. Gersdorfské knihovny, nyní v Městské a krajské knihovně v Budyšíně 4° 22, fol. 207a (B). V Erbenově vydání M. Jana Husi Sebrané spisy české Abeceda vydána v 3. sv., Praha 1868, s. 261.

3 r r r r A] r r r r B (znakem r je vyjádřena odlišná forma rukopisného „r“) – 10 glosa: Kristus kněz A, B, O] Ježíš kněz T; nad jenž v T glosa jest; glosa t. pán vynech. v T; nad i v T glosa také; glosa všech vynech. v T – 13 glosa: i od dábla i od kněží A, B, O] od dábla a od kněží T; nad nás v T glosa bieše <rkp. biešje> i jest; glosa i vždy vynech. v T; glosa: protože nám dává pokoj A, B, O] t. v něm budem na věky bydleti T – 16 nad rád v T glosa dobrovolně; glosa: t. ctnostně A, B, O] bez hříechu T; glosa: t. ctnostný A, B, O] vši ctnosti T – 18 slúžil šlechtný vynech. ve V – 19 glosa: jsa A, B, O] člověk T; glosa: člověctvie A, B, O] člověčenství T; glosa: t. když jest umřel A, B, O] když duši pustil T – 21 tělestný (tělesný T) ukázav velikost v sobě A, B, T, O] vynech. ve V; ksil: xil A, B, O, T, xkšil V – 22 glosa proňž jsú všecky věci vynech. v T – 24 jenž jest konec i počátek A, B, O, T] vynech. ve V – 25 glosa: od něhož sú všecky věci A, B, O] všeho dobrého T – 26 na věky A, T, na věky. Amen O] na věky věkův. Amen B

O překladu bible

Otištěno z Bible šafhauzské, uložené v městské knihovně v Schaffhausen (Švýcarsko), MSc Generalia 29 (fotokopie v pražské UK II 81, s. 888); zapsáno na konci bible (Š). Varianty uvedeny z Bible nymburské, Muz. IV B 14, fol. 365b (s označením Rubrika zapsáno za Žalmy – N). – Text Š otiskl paleograficky A. V. Šembera, M. Jana Husi Ortografie česká, Vídeň 1857, s. 44-45; v přepise vydal K. J. Erben, M. Jana Husi Sebrané spisy české 3, Praha 1868, s. 260. – Z literatury srov. F. M. Bartoš, Počátky české bible, Praha 1941, s. 19n.

Rkp Š v hojně míře označuje délku samohlásek, kterou zachováváme.

1 v této bibli Š] v těchto knihách N; takovúto zachováš Š] tuto zachovaj N – 2 jiné Š] není v N – 4 leč se dobře ujistíš první Š] leč se první ujistíš N – 5 pravú Š] dobrú N; česká bible Š] kniha N; bible latinské Š] bible Tetin[ké (!) N – 6 několik Š] v N několik vyřadováno a na okraji napsáno šest – 8 ne ihned Š] nehned N; k prvním Š] k pravým N – 10 slova Š] řlowo N (chybně); změnována Š] proměňována N – 11 ještě nemá býti Š] není v N; umenšováno Š] umenšeno N – 11-13 A dá-li komu böh... vykládají Š] není v N – 14 v této bibli Š] v těchto knihách N; kdež Š] když N – 15 řčeno Š] řečeno N (pod. 16); město] měřto Š, N – 16 dlúhé Š] dlúhé, takto: í N; jako takto: město] v Š nadeřsáno; město] měřto Š, N – 17 etc. Š] Takéž i o jiných sloviech N

Prokop, písař novoměstský: Příručka písařské stylistiky

Otištěno z rkpu SA v Třeboni A 6, fol. 154a-195a (opis Oldřicha Kříže z Telče). V přepise vydal Fr. Mareš, Prokopa písaře novoměstského česká *Ars dictandi*, Rozpravy ČAUV, tř. 1, roč. 8, č. 2, Praha 1900 (*Mar*); tam i přehled literární činnosti Prokopovy.

Naše ukázka v rkpe na fol. 182b-187b; ve vydání na s. 33-37.

28 dimittendum *Mar*] dimittere dum *rkp* – 41 vicarius generalis] *v rkpe napsáno dvakrát* – 56 litomyšlskému *Mar*] litho *rkp* (*pod. 66*) – 63 v Kristu] *w Xpū rkp* – 76 litevské] lithew[ke *rkp* – 117 narracio] *za tím vynechán zde příklad lat. dopisu (15 řádek rkpu)* – 133 dúpětem *Mar*] dupetem *rkp*